

Stakeholderbijeenkomst Wozep en KEC

15 okt 2024

Programma stakeholderbijeenkomst

13-14 uur Wozep Jaarplan

Koffie/thee

14.15 – 16 uur KEC 5.0

svz update kennisbasis

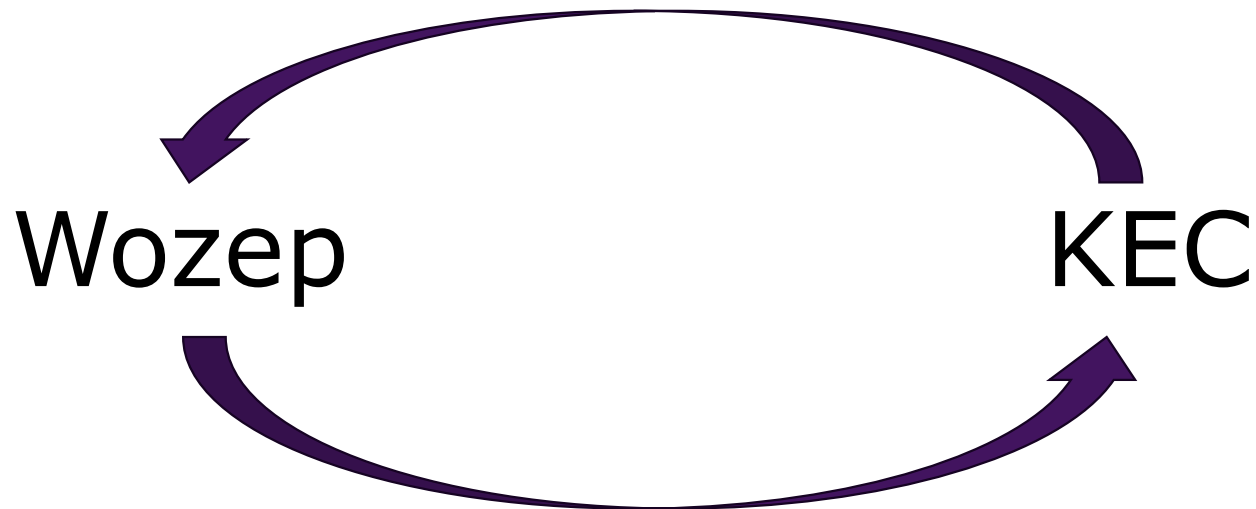
Wozep Jaarplan 2025

- › 13:00 - 13.10 welkom en opening Ingeborg van Splunder
- › 13.10 – 13:55 Presentatie Jaarplan 2025 – Dagmar van Nieuwpoort
- › 13:55 – 14:00 kort intermezzo omgevingsmanagement en communicatie
- › 14:00 - 14:15 koffie

Interactie tussen Wozep en KEC

- › Ecologische impact WoZ
- › Inhoudelijke kennisleemtes
- › Gebruik van kennis – wat zijn de resultaten?
- › Resultaten/knelpunten input voor kennisontwikkeling

Wozep Jaarplan – Stellen van Prioriteiten

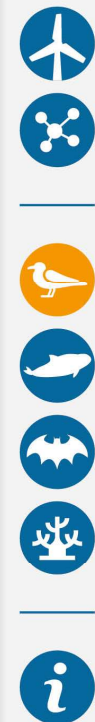
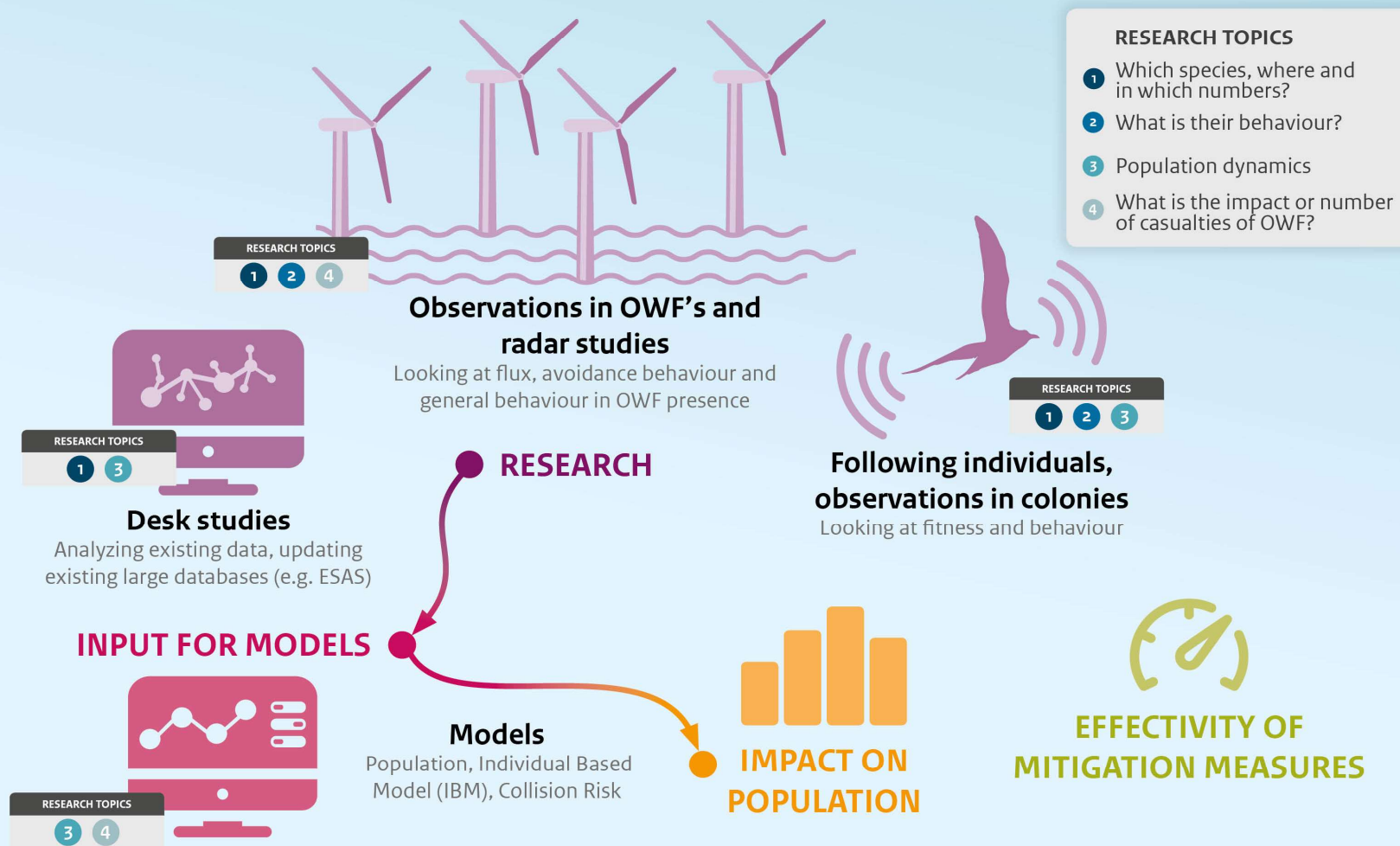
- › Meerjarenprogramma Wozep als basis
- › Meewegen van actuele knelpunten/signalen
- › Maakbaarheid

Birds

The research on birds focuses on habitat loss & displacement and collision risk through different kinds of studies. Results and data from these studies are used as input for several models to calculate the impact on populations.

Wozep Jaarplan – Belangrijkste signalen

- Inzicht in ecosysteemeffecten en een ecologische interpretatie daarvan
- Beoordelen van populatie-effecten op ruige dwergvleermuizen
- Soort specifieke (populatie)effecten van trekvogels
- Samenhang aanvaringen en habitatverlies Kust- en Zeevogels
- Technische ontwikkelingen en impact daarvan

- Aandacht voor zeehonden
- Herzien van de KEC-soortenlijsten voor vogels

Wozep Jaarplan – Maakbaarheid

- Aantal projecten om te starten - capaciteit
- Afhankelijkheid van andere projecten
- Technische mogelijkheden

Wozep Jaarplan – Kust en -Zeevogels

Focuspunten

1. Herziening van de KEC soortenlijst
2. Avoidance rates (macro, meso, micro, fluxen)
- 3. Habitatverlies beter kwantificeren en kijken naar habituatie**
- 4. Habitatverlies in gezamenlijkheid met aanvaringen inschatten/berekenen.**
5. Ecosysteemeffecten van grootschalige windenergie op zee

Wozep Jaarplan – Kust en -Zeevogels

Projecten

- › NIEUW: Herijking soortenlijst KEC voor Kust- en Zeevogels en Trekvogels (ZV.13/TV.9)
- › NIEUW: Aanvullende soort specifieke dichtheidskaarten van zeevogels (ZV.2b)
- › Het zenderen van drieteenmeeuwen (ZV.7c)
- › NIEUW: Borssele radar vervolganalyse meso-avoidance en flux (ZV.14)

Wozep Jaarplan – Trekvogels

Focuspunten

1. Herziening van de KEC soortenlijst
- 2. Soorten en aantallen**
- 3. Soort specifiek registreren van aantallen en gedrag van trekvogels in de parken**

Wozep Jaarplan – Trekvogels

Projecten

- > NIEUW: Herijking soortenlijst KEC voor Kust- en Zeevogels en Trekvogels (ZV.13/TV.9)
- > Literatuurstudie naar bekende trackinggegevens van focus soorten trekvogels (TV.5b)
- > Onderzoek migratie kwetsbare trekvogelsoorten (TV.6a)(*samen met vleermuizen VL.5c*)

Wozep Jaarplan – Zeezoogdieren

Focuspunten

1. Gevoeligheden en belangrijkste parameters in de populatiemodellen t.b.v. vervolgonderzoek en modelverbetering
2. **Betere geluidsmodellen mbt de nieuwe technische ontwikkelingen**
3. **Inzicht krijgen in de effecten van de alternatieve funderingstechnieken**
4. Meer inzicht krijgen in effecten continue geluid en habitatgeschiktheid van operationele windparken
5. Verbeteren van parameters in zowel de populatiemodellen als dosis-effectrelaties
6. Zeehonden weer actiever terug onder de aandacht met projecten.

Wozep Jaarplan – Zeezoogdieren

Projecten

- › Onderzoeksopzet effecten (zeezoogdieren) Windpark 'Doordewind' (ZD.8a)
- › Expert elicitation verschillen iPCoD en PCoD (ZD.5d)
- › Monitoring netwerk zeezoogdieren aanleg windpark 'Doordewind' (ZD.8b)
- › Ontwikkelen van een nieuw geluidsmodeel (ZD.10)
- › Verkenning optimalisatie en verbetering populatiemodellen (ZD.5c)
- › Plan van aanpak voor ontwikkelen van een model voor populatie effecten van zeehonden door WoZ (ZD.17a)
- › Inventariseren effecten van operationele windparken (ZD.18)
- › NIEUW: Data-assimilatie bruinvisdata (ZD.23)
- › Ecosysteemeffecten koppeling verkenning (ZD.1a)

Wozep Jaarplan – Vleermuizen

Focuspunten

1. Kennisontwikkeling om betere slachtoffer schattingen te maken met een valide onderbouwing.
2. Kennisontwikkeling naar mogelijke alternatieve mitigatie oplossingen om de impact op vleermuizen te verminderen.
3. Ontwikkelen van een alternatieve methodiekontwikkeling voor het inschatten van het aantal vleermuisslachtoffers.

Wozep Jaarplan – Vleermuizen

Projecten

- > Proof of concept herkenning vleermuis/insectentracks op vogelradarbeelden (VL.13a)
- > Batdetectoren op verschillende hoogtes (VL.6)
- > Integratie vernieuwde Nederlandse methodiek in KEC 6.0 (VL.14a)
- > Analyse gegevens batdetectoren Ten Noorden van de Wadden (VL.2b)
- > Telemetrie op zee / in windparken (VL.5c)(*samen met trekvogels TV.6*)

Wozep Jaarplan – Ecosysteem en voedselweb

Focuspunten

- de complexiteit van het in kaart brengen van de ecosysteemeffecten en de doorwerking door het voedselweb
  - Modelontwikkeling
  - Validatiemetingen
- Effecten van EMV (van de infieldkabels) en de effecten op het voedselweb

Wozep Jaarplan – Ecosysteem en voedselweb

Projecten

- › Validatie van windpark parameters Deltares modellentrein (EE.2)
- › NIEUW: Visie op Vis (EV.1)
- › Hydrodynamische veranderingen in en door windparken (EA.1/ID-6)
- › Effect windparken op biomassa van fyto- en zoöplankton (EP.1/ID-7)
- › Plan van aanpak voor EMV-onderzoek van de infield kabels (EMV.1)
- › NIEUW: DEMONS toepassing (EE.2b)
- › Verkennen van de variatie van infield bekabeling en de ontmoetingsfrequentie (EMV.2)
- › NIEUW: Bepalen van de mariene soorten met de hoogste EMV trefkans (EMV.3)
- › Hardsubstraat survey in windparken (EB.4/ID46)
- › Themagerichte Ecosysteem Modelling (EE.3/ID132)

Wozep Jaarplan – KEC en ALI-methodiek

Focuspunten en werkzaamheden

- Kennisbasis updates (KC.1)
- Integratie van kennisontwikkeling in de inhoudelijke thema's in KEC 6.0

Projecten

- > NIEUW: Externe (internationale) review van KEC 5.0 update (KC.2)
- > NIEUW: Inventarisatie potentiële ecologische effecten van ontmanteling van windparken op zee (KC.3)
- > NIEUW: Doorontwikkeling ALI methodiek (KC.4)

KEC update kennisbasis

- > 14:15 – 14:25 Welkom, algemene inleiding KEC 5.0 update – Martine Graafland
- > 14:25 – 14:45 Aanvaringen vogels – Gerben IJntema (Waardenburg Ecology)
- > 14:45 – 15:05 Habitatverlies vogels - Floor Soudijn (WMR)
- > 15:05 – 15:25 Onderwatergeluid en zeezoogdieren - Floor Heinis (HWE)
- > 15:25 – 15:35 Ecosystemeneffecten - Edwin Verduin – RWS ZD
- > 15:35 – 15:45 Overig (vleermuizen, KRM) - Meik Verdonk – RWS ZD
- > 15:45 – 15:55 Vervolgproces - Martine Graafland
- > 15:55 – 16:00 Afsluiting – Ingeborg van Splunder